СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 119. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го ТРАВНЯ 1950. — No. 119. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 24, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ТРУМАН ТАВРУЄ РОСІЮ ЗА ЇЇ БОЙКОТ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ

Вашингтон, 22. травня. — Президент Труман обвинуватив Росію в навмиснім глузуванні з чартеру Об'єднаних Держав. Водночас президент обіцяв, що Злучені Держави працюватимуть дальше для посилення О. Д., як головного засобу для втримання миру.

У своїм річнім звіті для Конгресу з участи Америки в працях світової організації, Труман ствердив, що Злучені Держави змагають до справжнього миру й поступу із звичайним діловим настроєм, не зважаючи на обструкційну тактику Совєтів. Він наталврував совєтські залишування нарад О.Д. в справі Китаю під замітом, наче б націоналістичний уряд Китаю не представляв дальше китайського народу. Ці випади Росії назвав президент „навмисними кпинами" із її власних зобовязань, які вона затягнула в чартері Обєднаних Держав.

Впарі із своїм звітом предявив президент Конгресові звіт секретаря стейту Діна Ачесона, а при цій нагоді вказав на міжнародну контролю атомової сили як на найважливішу потребу. Він теж пригадав, що після знесення блокади Берліну Росія почала знову докучування сусідам, мабуть тому, що світ довідався про її посідання атомової зброї. Кінець року зазначився посиленим напруженням внаслідок затій Совєтів у різних країнах. Ці країни він назвав поіменно, а це Австрію, Японію, Китай, а крім того Обєднані Держави.

ПАЛАТА УХВАЛИЛА $50,000,000 ДЛЯ КОРЕЇ.

Палата репрезентантів ухвалила приділ $625,000,000 на покриття недостачі при видатках у різних ділянках, між ними $50,000,000 на допомогу Кореї. Були спроми зменшити деякі видатки, одначе це показалося неможливим, бо законні зобовязання треба дотримати, як завважали деякі конгресмени у своїх промовах. До таких обовязків належать м. ін.: Приділ на поштові видатки в сумі $100,000,000, на пенсії для ветеранів $244,000,000, на Краєву Дорадчу Комісію Летунства $75,000,000 і т. п.

ВІДНОВИЛИ СЛІДСТВО НАД АМЕРАЗІЄЮ.

Палата репрезентантів зняла печатки з документів з переведеного в 1945 році слідство над журналом „Америйжія", який мав рішальний вплив на складання політики супроти Китаю. Конгресмен Сем Гобс заявив, що на його думку в тому часі існував звязок між вигаслим журналом „Америйжія" і Росією. Гобс був головою слідчої комісії в 1946 р.

У С.У НУЛИ ПРОКОМУНІСТКУ З ПРАЦІ В БЮРІ ДОПОМОГИ.

Ню Йорк. — Комісар міської добродійности Реймонд М. Гіллард відправив зі становища слідчої робітниці Елінору Л. Голдінг за те, що вона як голова відділу юнії прилюдних робітників спізнялася постійно до праці і саботувала діяльність бюра. Вона діставала платню $3,420 річно. Вона має час до пятниці відповісти на закиди, звернені проти неї. Саботаж полягала в тому, що вона давала вказівки іншим працівникам, як опиратися діяльности бюра добродійности.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДНОСИТЬ НЕДОСТАЧІ ПРИ РОЗБУДОВІ ПРИСТАНЕЙ.

Вашингтон. — Президент Труман підписав закон в справі видатків на розбудову пристаней і розвиток ужиточности рік коштом $1,800,000,000. Одначе він гостро скритикував цей закон, як ухвалений з поспіхом і з багатьома недомаганнями. Він між ін. виказав, що ухвалено $12,000,000 на проєкт, для якого Конгрес не дістав звіту з екзекутивного уряду. Окремо ще ухвалено $89,000,000 на проєкт, який не повинен бути виконаний..

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ВАЖЛИВУ РОЛЮ НЕГРІВ В АМЕРИЦІ.

Вашингтон.— На Пятій Краєвій Конференції Громадянства, яка відбувається під опікою департаменту справедливости, професор політичних наук, Гаролд Госнел з Американського Університету, заповів важливу ролю американським неграм. „Група населення, яка видала Ралфа Бонча або Джо Луїса та Маріяна Андерсона не має потреби боятися за свою майбутність в Америці" — сказав Госнел.

УКРАЇНСЬКІ ЕВХАРИСТІЙНІ КОНГРЕСИ В КАНАДІ.

Торонто, Онт. — Українська Католицька Акція Східної Канади сповіщає, що в днях 10 й 11 червня 1950 р. в Торонті відбудеться Евхаристійне Свято, як „велика релігійна маніфестація нашої приналежности до Христової Церкви". Маніфестація закінчиться присягою вірности Христовій Церкві і гимном „Ми хочемо Бога!"

У Виннипегу, в Манітобі, уплянованo Евхаристийний Конгрес Українців Католиків Канади на 30 червня й 1 і 2 липня. Він закінчиться Евхаристійним Походом вулицями міста до всіх трох українських катол. церков.

На день 29 липня уплянований Вишкільний курс. Культурно-Освітних Працівників у катедральній залі св. Володимира і Ольги у Винипегу стараням архидієцезального Комітету..

„УКРАЇНСЬКІМ ВІСТІ" У ВЛАСНІМ ДОМІ. .

Едмонтон, Алберта, Канада. — Тижневик „Українські Вісті" перенісся до власного дому під ч. 10967 — 97 вулиця. У неділю 30 квітня відбулося посвячення дому, якого довершив Преосв. Кир Ніль Саварин в асисті духовенства. З нагоди посвячення зложили гості на покриття коштів будови $1,055.

ШКІЛЬНІ ДІТИ ДЛЯ РЯТУНКУ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.

Лонг Біч, у Каліфорнії. — На Краєвій Конвенції Батьків і Учителів піднесла пані Джан Гейс з Айдаго питання рятунку цивілізації самими шкільними дітьми в теперішньому атомовому сторіччі.

У. Н. С. на шляху невпинного росту

ЗВІТ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ ДМИТРА ГАЛИЧИНА В ДРУГОМУ ДНІ КОНВЕНЦІЇ

МЕЙОР МІСТА КЛІВЛЕНДУ В ПРИВІТІ ДАЄ ПРИЗНАННЯ ЗА ВКЛАД У.Н.С. В АМЕРИКАНСЬКЕ ЖИТТЯ

Перший день нарад заповнено привітами і вибором Комісій.

Клівленд, Огайо, 23. травня. Український Народний Союз, Завдяки своїм високим ідеалам, своїй демократичній побудові, своєму всенародному характерові та завдяки всім іншим незрівняним правам і привілеям, що їх він признає своїм членам, є на шляху невпинного росту під кожним оглядом — твертив сьогодні Головний Секретар Дмитро Галичин в своєму звідомленні перед XXII. Конвенцією УНСоюзу при організаційну працю і досягнення впродовж звітових чотирьох років. Свої твердження звітодавець піддержав відповідними статистичними даними і переконливими фактами. — „Об'єднати в УНСоюзі дальших 20 тисяч з нової іміграції та 10 тисяч з народженої тут молоді — це завдання, яке ми повинні поставити собі на найближчих чотири роки" — говорив він у висновку свого звіту, називаючи такі цілі цього завдання: „Об'єднати в УНСоюзові якнайбільше нашого громадянства для поліпшення власної долі, для кращої і успішнішої праці в користь цілого нашого американсько-українського загалу, а з окрема для видатнішої допомоги поневоленій Україні, яка цеї допомоги так дуже потребує і очікує".

ДМИТРО ГАЛИЧИН
Головний секретар У.Н.С.

Привіти і вибір Комісій на пополудневій Сесії першого дня.

Пополуднева сесія вчорашнього першого дня XXII. Конвенції УНСоюзу була в цілости виповнена відчитуванням і виголошуванням численних привітів та вибором Комісій: Виборчої, Комісії Просьб і Скарг та Пресової. Нарадами проводили на переміну предсідник Конвенції д-р Павло Дубас, та його перший заступник, адв. Роман І. Смук. Можна було відчитати тільки частину великої кількости привітів, що наспіли від церковних, громадських, політичних, гуманітарних та інших установ, зокрема багато від відділів УНСоюзу.

Привіт і подяка від Пластунів

Особистий привіт і подяку від Українського Пластового Уладу виголосив Верховний Пластун, проф. Северин Левицький. Він зокрема висловив американським і канадійським українцям глибоку вдячність від імені Пласту за те, що вони так щиро прийняли цю скавтову організацію молоді, яка не знає кордонів ані океанів, але лучить всіх молодих українців та виховує їх в найбільших чеснотах, зокрема в любові до Бога, Батьківщини та гостинної країни їхнього кожночасного перебування.

Мейор Томас А. Борк про вартість УНСоюзу для Америки

Приявні делеґати щиро вітали мейора міста Клівленду, Томас'а А. Борк'а, що прийшов особисто скласти Конвенції привіт від міста. Мейор Борк, представлений Конвенції місцевим адвокатом Іваном Білинським, вітаючи делеґатів, говорив про значення і вартість таких організацій як Український Народний Союз, для Америки та її розвитку. Він зокрема з признанням підкреслював силу і вартість таких організацій в їх службі високим ідеалам, що в такому ж ідеалістичному напрямі впливають теж на загал американського суспільства і американського уряду.

Вибір Комісій

Перший день нарад XXII. Конвенції УНСоюзу закінчено вибором Комісій: Виборчої та Комісії Просьб і Скарг і призначенням Пресової Комісії.

До **Виборчої Комісії** увійшли: Юліян Павчак, Василь Гультай (Торонто), Василь Гладун (Винипеґ), Анна Співда, Гелен Маґер, Микола Бусько, Іван Пігуляк, Іван Харамбура, Іван Чепа, Іванна Подола, Роман Дяків.

До **Комісії Просьб і Скарг** вибрані: Марія Клячко, Григорій Дороховський, Ольга Дідик, Марія Періг, Стефанія Савчук (Торонто).

До **Пресової Комісії** входять Д-р Лука Мишуга, Степан Курляк, Микола Олексик і Дмитро Турко.

ДРУГИЙ ДЕНЬ НАРАД

Другий день нарад XXII. Конвенції УНС почався в год. 9-тій рано відчитанням і затвердженням протоколу з попереднього дня. Після того хвилюючий привіт виголосив Українському Народному Союзові д-р Ярослав Падох, представник Наукового Товариства ім. Шевченка.

Н.Т.Ш. вітає У.Н.С.

Д-р Я. Падох вітав „найстаршу і найбільш заслужену українську установу" в Новому Світі, Український Народний Союз, від такої найстаршої братньої української установи в Старому Краю, Наукового Товариства ім. Шевченка. Обі ці братні установи — говорив він — йшли тими самими шляхами на двох континентах. Невпинна муравлина праця для піднесення на найвищий рівень української культури, для здобуття їй уваги в світі, для найширшого духового розвитку нашого народу, невтомне поширювання правди про Україну та її змагання — правили за ціль обом цим великим українським установам на двох континентах. НТШ, сьогодні вже 86 літній старушок з незламною молодечою душею, був прогнаний ворогом з Рідної Землі і приходить до свого брата в Новому Світі, до УНСоюзу.

Слова д-ра Я. Падоха, що говорив в дальшому про працю НТШ в найтрудніших обставинах та про його досягнення, завжди порівнюючи ці дві найстарші українські установи, приявні делеґати прийняли з помітним схвилюванням та великим одушевленням.

Треба додати, що в приміщеннях Конвенції побіч себе стоять два столи, на одному з яких виставлені видання НТШ а на другому видання УНС.

З черги приступлено до звітів Головного Екзекутивного Комітету.

ЗВІТИ ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ

Звіти діючого Предсідника Григорія Германа та заступниці Головного Предс. Марії Малєвич.

Звіти Екзекутивного Комітету.

Звіти Головного Екзекутивного Комітету започаткував діючий Головний Предсідник, Григорій Герман. В своєму звіті, що відносився до його особистої діяльности на пості заступника Головного Предсідника, він ствердив, що в день перед похороном бл. п. Миколи Мурашка, дня 5-го серпня, відбулося засідання Екзекутивного Комітету, на якому постановлено, що він перебирає обов'язки Головного Предсідника та що впродовж місяця серпня працюватиме в Канцелярії Головного Уряду, а опісля, коли заходитиме потреба, буде доїжджати. Це він і робив. В своєму звіті п. Герман твердив: „Я певний, що У. Н. Союз по причині моєї відсутности в канцелярії не потерпів, а натомість Ви, панове і пані Делеґати, не маєте причини журитися, що доля накинула Вам мене. Союз находиться тепер у Ваших безпечних руках. Радьте розумно і чесно, маючи на увазі добро нашої організації та добро українського народу".

Заступниця Головного Предсідника, Марія Малєвич, подала короткий звіт зі своєї особистої діяльности в Головному Екзекутивному Комітеті та в своїй окрузі в Питсбурщині. Свій звіт закінчила висловами переконання, що „теперішня конвенція принесе бажаний успіх Українському Народному Союзові та честь і славу України".

(Продовження на стор. 3.)

М'КЛОЙ ЗАПОВІДАЄ РЕФОРМИ В НІМЕЧЧИНІ

Франкфурт, 23. травня. — Американський високий комісар в Німеччині, Джан Дж. МекКлой, заявив вчора, що Злучені Держави рішені залишитись ще „якийсь час" в Німеччині та взяти активну участь в переведенні цілого ряду основних змін в німецькому суспільстві, з метою завершити демократизацію тої країни. Виступ МекКлоя в Гановері, де він виголосив свою промову, яку вважається підсумками американської політики і її цілей в Німеччині, розвіяв сподівання німців після конференції „трьох великих" в Лондоні, що західні алянти обмежать свою контролю Німеччини тільки до найважливіших проблем, зв'язаних безпосередньо з безпекою. МекКлой, промовляючи при відкритті Американського Дому в британській зоні, твердив, що в Лондоні не винесено жадних рішень, які заповідали б основні зміни в дотеперішньо-окупаційній політиці алянтів в Німеччині. Він, натомість, твердив, що ввесь вільний світ заінтересований „мирним і демократичним розвитком" в Німеччині та що ціллю окупаційної політики є допомогти німцям створити таке суспільство. МекКлой накреслив рівночасно цілий ряд необхідних реформ, що до такого суспільства мали б довести, підкреслюючи зокрема необхідність створити „демократично наставлену" публичну службу та поступово продовжувати дальшу демократизацію німецької адміністрації.

ЗНИКЛА СТАТУЯ З БРАНДЕНБУРСЬКИХ ВОРІТ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 23 травня. — Берлін, Німеччина та до деякої міри світ мають сензацію: з відомих Бранденбурських Воріт в Берліні таємничо зникла артистична група статуй, що представлялала богиню Вікторію та чотири коні в бігу. Цей мистецький твір, виконаний Йоганом Ґотфрідом Шадовом в 1794 році, вже був раз зник з Бранденбурських Воріт в 1807 році, як був подобався Наполеонові і той його забрав до Парижа. Німецький генерал Леберехт фон Блюхер в 1814 році подбав, щоби статуя була знову повернена на своє місце. Від того часу німці вважали статую до деякої міри символом своєї вартости. Під час останньої війни вона збереглася і тепер на ній повівав червоний прапор, бо Бранденбурські Ворота відмежовують східний сектор від західних. Але вчора рано богиння Вікторія зі своїми чотирма кіньми таємничо зникла з Воріт, залишаючи самітним червоний прапор. Юридично статуя належала до східного совєтського сектору і там ведуться доходження, але досі цілком без результату.

СОВЄТИ ЗНОВУ ЗРИВАЮТЬ НАРАДИ В СПРАВІ АВСТРІЇ.

Лондон, 23 травня.— На вчора були назначені чергові наради заступників міністрів закордонних справ чотирьох великодержав в справі безнадійної підготовки мирового договору з Австрією, якого Совєти не бажають. Їх представник, Георґ Зарубін, що був вчора предсідником нарад, вже на самому початку заявив, що він до них „не приготований" і тому їх знову відложено на неозначений час.

ЛІ ПРОПОНУЄ КОНФЕРЕНЦІЮ „ВЕЛИКОЇ ЧВІРКИ" В СПРАВІ КИТАЮ.

Париж, 23 травня. — Генеральний секретар Обєднаних Націй, Тригве Лі, після своєї поїздки до Москви та конференції зі Сталіном, відбув вчора наради з французьким міністром закордонних справ, Робертом Шуманом, пропонуючи окрему конференцію міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, щоб закінчити кризу в Об'єднаних Націях, викликану совєтськими демонстраціями проти приявности в тій організації націоналнокитайського представника. Франція мала поставитися „вичікуючо" до цих пропозицій, з якими Лі тепер поїхав до Лондону і опісля вернеться до Ню Йорку.

ЧЕРВОНИЙ КИТАЙ НАКИДУЄ „ВИЗВОЛЕННЯ" ТИБЕТОВІ.

Гонґ Конґ, 23 травня. — Комуно-китайські радіовисильні проголосили заклик до Далай Лями і тибетського народу, обіцяючи їм реґіональну автономію та домагаючись від них „мирної" піддачі без „зайвих втрат". Минулої неділі брат Далай Лями конферував з Чіянґ Кай-ші на Формозі, правдоподібно на тему можливостей оборони Тибету від безпосередньої комуно-китайської загрози.

НІМЕЦЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ОДОБРЮЮТЬ ПЛЯН ШУМАНА.

Франкфурт, 23 травня. — Опозиційна до теперішнього західно-німецького уряду німецька соціялістична партія висловила вчора свою піддержку пляну Шумана щодо злуки французької і німецької стальної і вугільної промисловостей.

БАЯР ТРЕТІМ ПРЕЗИДЕНТОМ ТУРЕЧЧИНИ.

Анкара, 23 травня. — Єлал Баяр, основник і провідник переможної в останніх виборах Демократичної партії, був вибраний вчора Національною Асамблеєю третім з черги президентом Туреччини. Десять хвилин пізніше він був заприсяжений на цей найвищий уряд і гарматні сальви столичного гарнізону привітали його як нового президента. Голосування в парляменті випало: 387 голосів за Баяром, 64 за попереднім президентом Ісметом Іноні і два голоси за іншими кандидатами. Уступаючий президент перший зложив гратуляції свому наступникові. Рівночасно створено новий уряд, в якому Аднан Мендерес став премієром а Фауд Ксорпулю міністром закордонних справ.

СОВЄТСЬКА РИБОЛОВСЬКА ФЛЬОТА ЗАЛИШИЛА АНГЛІЙСЬКИЙ КАНАЛ.

Лондон, 23 травня. — 30 совєтських роболовських кораблів, що були заплили в Англійський канал викликуючи багато підозрінь, піднесли вчора якір та вирушили дальше через Ґібралтар на Чорне море.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАГРОЗЛИВА ПРОГАЛИНА

Минулий тиждень, започаткований конференцією міністрів закордонних справ трьох західних великодержав і закінчений першим в нашій історії „Днем Американських Збройних Сил, об'єднаних в одному департаменті оборони, увійде до історії під знаком найбільш рішальних подій нашого часу. Лондонська конференція Північно-Атлантійської Ради та проголошення французького пляну щодо злуки французької і німецької важкої індустрії, з її далекойдучими господарськими і політичними наслідками, виповнюють зміст того історичного тижня.

Конференція міністрів закордонних справ трьох великодержав та опісля наради міністрів закордонних справ 12-ти країн об'єднаних Атлантійським Пактом, як теж всі інші рішення і події, мали ту саму мету: розглянути теперішнє положення в світі та провірити можливості його дальшого розвитку і поробити відповідні висновки. Короткі офіційальні комунікати з нарад і приватні заяви на ці теми не залишають жадного сумніву щодо одного факту: вільний світ цілком здає собі справу з цілої грози теперішнього положення в обличчі совєтської загрози і не ховає по-струсевськи голову в пісок, але дивиться небезпеці прямо ввічі та готов її зустріти в кожній хвилині і в кожних обставинах.

Під цим оглядом має рішальне значення становище Америки. Як порівнювати його з американським становищем під час і після другої світової війни, то розвиток в ньому рівняється майже позначеному винаходом атомової зброї прогресові в технічному розвитку. Від строгої ізоляції Америки тоді до теперішнього провідництва в усіх світових справах, це справді зміна епохального значення. Провідництво Америки в світових справах виявилося найкраще в рішеннях минулого тижня. Державний секретар Дін Ачесон, виїжджаючи з Лондону, заявив: „Я використав цю нагоду, щоби поінформувати інші уряди, що Злучені Держави продовжують інтересуватися европейськими справами і цей інтерес не закінчиться рівночасно з Програмою Европейської Відбудови". Окремо Ачесон згадав про американське зацікавлення долею Греції, Туреччини, Ірану, Індокитаю та інших загрожених большевизмом країн.

Американська преса, коментуючи ці події з великим признанням американській закордонній політиці взагалі а секретареві Ачесонові зокрема, пригадує, що наші „митні кордони, наша ізоляція, наша невтральність під час коли Німеччина, Італія і Японія підносились на вершок своєї сили, були тільки загальними зарисами нашого прогріху вмивати собі руки тоді, як Гітлер, Мусоліні, Франко і японські мілітаристи поповнювали злочини проти людства, а ми, на підставі Акту Невтральности, не післали ані одного кріса в руки тим, що боролися за волю, яка була теж нашою волею".

Вітаючи теперішню зміну в американській закордонній політиці, не можна поминути факту, що всіми своїми формальними деклараціями і фактичними заходами вона все ще не повна в обличчі нових совєтських злочинів проти людства. Все ще існує загрозлива прогалина, яку може заповнити тільки виразне і недвозначне становище Америки та інших вільних націй світу до тих народів, що в найтяжчих обставинах совєтської дійсности ведуть голіруч боротьбу проти большевизму, зокрема до українського народу, що двигає головний тягар тої боротьби. Як довго Америка та її союзники не рішаться сказати своє слово в цій справі, як довго вони одверто не визнають за тими народами права на самостійне життя в своїх суверенних державах на своїх етнічних територіях і як довго вони в такий чи інший спосіб не дадуть цим народам практичної допомоги в їх боротьбі за волю проти большевизму, так довго існуватиме прогалина, яка в обставинах може грозити заломанням цілого фронту.

Під знаком военної готовости

Заки секретар стейту Дін Ачесон привезе автентичні вісті про далекосяжні замисли й рішення представників країн Північно-Атлантійського Пакту, увагу американського населення приковують внутрішні американські події, які безпосередньо або посередньо злучені з тими рішеннями. Закінчення подорожі президента Трумана до середньо-західних і західних стейтів дало нагоду пригадати публиці, що ця подорож мала на меті м. і. теж сконсолідувати внутрішні сили Америки і підтримати довір'я до уряду в такому часі, коли йому закидують недостачу дбайливости при доборі урядовців, які мають до діла з закордонними справами.

Увесь тиждень на західному побережжі проходив показ нових родів повітряної зброї, а ще перед закінченням тижня „Днем Збройн. Сил", у суботу присвячено багато місця на обговорення значення об'єднання цих сил в один департамент оборони. Голова ген. штабу армії, генерал Дж. Лотон Колінс, виявив, що Америка має вже оборону проти нападу з повітря, а це містерійну ракету „Локі", яка жене до висоти 12 миль вгору й може досягнути всякий ворожий літак та „випустити сили аду".

Як напередодні „Дня Збройних Сил", так і в самий День або на обідах після парад, високі військові достойники й інші провідники нації виголосили енергійні й змістові промови, які мали на цілі пригадати нації, що военна готовість у теперішньому часі є необхідня і що це єдиний засіб для стримання дальшого походу комунізму на завоювання вільного світу — отже така готовість це теж спосіб для втримання миру.

Секретар оборони, — Луї Джансон, звернув увагу на потребу продовження обов'язкової військової служби тому, що „тінь підступного імперіялізму підповзла аж під кордони (вільних народів). Однією рукою вона манить їх до досконалого, безкласового суспільн. устрою без зудару та зі землею розданою всім для їхнього вжитку, а другою рукою вона підносить загрозливу палицю, — щоб нею заставити сусідів до здачі. Треба відваги й сили таким націям затримати рівновагу і спокій під таким напором".

Багато ширше й ясніше заговорив В. Стюарт Саймінгтон, як предсідник Краєвої Ради Ресурсів Безпеки. Він закликав провідників бизнесу до допомоги в мобілізації країни проти війни, яка, на його думку, вже перейшла із стадії шпигунтва й саботажу у — „стріляну фазу".

Замітка про „стріляну фазу" — відноситься, як кажуть, до совєтських вистрілів на американський літак над Балтійським морем.

Потім закінчив Саймінгтон знаменною осторогою: Якщо ми будемо сильні, ми зможемо недопустити до війни, а навіть, якщо б ми не запобігли війні, ми її виграємо. Одначе, як ми будемо слабі, тоді не тільки війна прийде, але ми ще її програємо, а після того прийде винищення або неволя".

Ген. Омар Н. Бредлі, голова спільного ген. штабу, у своїй промові в Сан Франціско виявив, що Росія в кількох днях буде мати доволі атомових бомб, щоб виконати нищівний напад денебудь. Щоб не лякатися такої можливости, Бредлі запропонував готову програму, складену з чотирьох точок, а саме:

1. Бути готовим відбити напад; 2. Разом з приятелями з Атлантійського Пакту забезпечити перед нападом Европу. 3. Підтримати кожну некомуністичну країну у її змаганні до врятування існування. 4. Повідомити країни з-під залізної заслони, що ми їх приймемо за своїх приятелів, як вони вирвуться з ярма.

Віцепрезидент Албен Барклі пішов найдальше, бо заповів, що для вигри в холодній війні Америка може окупувати нові країни. Це значить, що Злучені Держави не обмежуться на вичікування ворога на своїй території.

Б. Козловський

„ШОСТА КОЛОНА"

Всебічно вивчити, визначити й оцінити сили ворога є засадничою передумовиною в стратегії кожної війни, тим більше — майбутньої війни з червоним фашизмом за долю всього світу. Як відомо, сили совєтського агресора визначаються не тільки його власною військовою силою, а й створеними або підтримуваними ним кадрами комуністичних спільників та попутників, що є в кожній закордонній державі. Докладніші відомості про совєтський військовий потенціял в широкому розумінні цього слова, очевидно, не є таємницею для західних генеральних штабів, та їх уривки часто-густо можна найти й на шпальтах демократичної преси. І хоч при цьому неминучі певні переоцінки або недоцінки совєтських сил та можливостей, але назагал всі визнають військову могутність Совєтського Союзу. Зате немає такої одноголосности в оцінці сили комуністичних „п'ятих колон". Інформація про них досить розбіжна, а в разі оптимістичного джерела має виразну тенденцію применшувати вагу цього чинника, як це принагідно відзначила вже „Свобода" (ч. 96), коментуючи промову президента Трумана у Федеральній Адвокатській Палаті. Звичайною помилкою при цьому буває обмеження поняття „п'ятої колони" самими членами комуністичної партії в певній країні. Її уник у своїй промові до великої масонської льожі стейту Ню Йорк Голова Гувер, який, кажучи про комуністичну небезпеку в ЗДА, хоч і визначив кількість партійних комуністів у них заявною цифрою 55,000, але долучив до них понад півмільйона комуністичних попутників що як агенти Кремля здійснюють в ЗДА його пляни, проводячи підривну роботу й шпигунство. Це — або люди з душею Іскаріота, для яких золото, хочби й совєтське, важить більше за власне сумління, або ті, що, вірячи в остаточну перемогу комунізму, заздалегідь торують собі дорогу уявлюваної кар'єри, або далекі від совєтської дійсности фанатики, що стали жертвою комуністичної пропаганди. Усі вони є правицею комуністичної партії і якщо не є її членами, то тільки в інтересах кращої конспірації, яка й собі є в інтересах Кремля. Разом з партійними комуністами вони створюють ті „п'яті колони", велику ролю яких в комуністичній світовій змові заперечувати ніхто не стане.

Однак наше визначення закордонних сил ворога було б далеко неповним, якби ми в свойому обліку їх обмежилися самими „п'ятиколонниками", проминувши той, де більший, де менший, але звичайно чималий гурт людей, що, немов глядачі на грищі, стоячи за спиною „п'ятих колон", захочують їх до акції, дають їм моральну підтримку, являють для них евентуальний резерв. Про них забувають, про них не казали ні президент Труман, ні самий Гувер, про них майже не згадує преса, але вони є, вони живуть поміж нами і день-у-день непомітно виконують свою розкладницьку функцію, являючи собою, сказати б „шосту колону" на світовому комуністичному фронті. Вони не є ані членами комуністичної партії, ані наймитами Кремля, ані виконавцями якихсь доручених ним підривних завдань. Вони звичайно не роблять нічого протидержавного, антиконституційного. сумлін-

(Докінчення на стор. 3-тій)

Микола Кокольський

До золотої орди з поклоном

Поїздка генерального секретаря Об'єднаних Націй, Тригве Лі, до Москви нагадує нам ті часи, коли то з азійських степів насунулася чорною хмарою татарська навала, залляла Україну та цілу південно-східну Европу, пограбувала й знищила її, а відтак вернулася на якийсь час у степи, та споживала награбоване добро. Підбиті народи мусіли складати отій золотій, татарській орді данину, а князі, тепер татарські вазалі, їхали з чолобитнею, щоби якось рятувати свою знищену й обезсилену землю від нового знищення. Ходив туди й український король Данило, і гостив його кобилячим кумисом сам великий хан Батий-Та, ніби то обласкавлений, дикий монгол зажадав через декілька літ від свойого недавного гостя: Зруйнуй свої оборонні вали, свої замки та укріплення! Так виглядала монгольська „мирна" політика.

Від часів золотої орди минуло сім століть. На татарських степах чимраз сильнішою ногою ставав москвин, чимраз більше розпливалася в московському морю татарська орда, аж до незначних решток нинішніх днів. Але разом зі своєю кров'ю монголи перелили в московський нарід отсей свій гін первісної людини до підбоїв, до завоювань, отсей свій екстравертизм. Бачимо його на протязі цілої московської історії, від Андрія Боголюбського до Йосифа Сталіна.

Сьогодні цілий світ питається: чим по такій страшній війні немає нарешті справжнього миру? Чому недавні союзники не можуть погодитися зі собою? Якщо б ішло тут про якісь підрядні, спірні питання, вони були би вже давно розв'язані. Тільки так воно не є. Причиною конфлікту між Сходом і Заходом не є групи людей, які не хочуть мирно співпрацювати. Ба, причиною того не є навіть боротьба комуністичного світу зі світом приватної господарки. Бо ж на ділі сьогоднішня господарка в цілому світі є таки капіталістична. В некомуністичних країнах маємо до діла з приватним або корпоративним капіталізмом. Потрібний капітал добувається тут через добровільні позички, через акції, через ощадности з прибутків. В комуністичних країнах держава власна веде господарку, плянує її, наказує й пильнує виконання, та дає потрібні засоби. І це є державний капіталізм. Робітник, що живе з праці рук, продає свою робочу силу, отже позірно він незаінтересований господарською системою. Тільки „геніяльні" товариші вмовляють в робітника, ніби то він є власником засобів продукції.

Але навіть і дві різні системи не є властивою причиною ворожнечі двох світів. Дійсна причина є оцей давний, монгольський гін підбити цілий світ. Тільки давні монголи здирали з підбитих народів данину, а в місцеві справи, в господарку й культуру не вмішувалися. Новітні монголи самим підбоєм не вдоволяються, а йдуть до крайніх меж. Вони хочуть знищити всі інші господарські системи, всі інші культури, а навіть віри, та завести тільки свою. Очевидно, що програма комуністичної партії і політика совєтської держави це одно й те саме. І не для чого іншого, а для походу нового Джінгісхана на підбій цілого світу готує Росія найбільшу в світі армію й кує день і ніч зброю. Поза тим ота, наскрізь просякла шовінізмом держава створила і підтримує в цілому світі інтернаціональний рух, що за юдин гріш або з глупоти діє в її користь.

Чи сьогодні може направду існувати Союз Націй? Большевики хотіли б, щоби він перемінився в союз т. зв. народних демократій зі столицею в Москві, щоби була одна, всесвітня, червона армія. А її завдання? Знищити всякі можливі заворушення, всякі відступлення від урядової, ідеологічно-політичної лінії. Бо совєтська політика куди більше реакційна як давня царська. Вона не тільки що ведеться по лінії закостенілих, большевицьких догм, але й прямує до того, щоби раз на все виключити всяку можливість якоїнебудь революції. Очевидно, що цього хоче Росія доконати через якийсь ніби то Союз Націй, створений на свій спосіб.

Сучасний ніби мир не може ніяк довести до справжнього миру. Росія не зрезигнує зі своєї ідеї, ніби то забезпечити мир через побудову централістичної, світової, однородної імперії. Знова ж західний, демократичний світ не віддасть себе добровільно в лабети большевиків. Це був би загин усієї некомуністичної цивілізації на цілому світі. Лишається одно: будувати оборонні мури, на зразок короля Данила. Большевицька крикліва пропаганда „миру", оті всі ординарні лайки, це тільки монгольський підступ викликати замішання другої сторони, заламати її спротив.

Приймає, гостить і частує водкою Тригве Лі новітня золота орда. Кумис новітнім монголам не смакує. Ба навіть сам великий хан поклепав добродушного чолов'ягу ласкаво по плечі. Та остаточно вернеться він додому з тим, з чим поїхав. Ба, ні! Скажуть йому, як колись галицькому Данилові: Зруйнуй свої укріплення, свої оборонні вали і замки! — На щастя, західний світ є в кращому положенні, як колись Данило, на зруйнованій, знесиленій землі. Оборонних мурів він не розвалить, а ще більше зміцнить. І це буде найкраща запорука миру, бодай такого, як сьогодні.

Ольга Мак. Авторські права застережені!

„ЄЖОВЩИНА"

(Уривок з автобіографічних матеріялів).

4)

Хочу тобі напослідок сказати кілька слів...

Тобі залишилися ще трохи більше двох місяців, щоб закінчити інститут. За той час може ще нічого не статися, але, коли б сталося — напружи всі свої сили, всю свою волю і енергію, щоб іспит скласти! Коли будеш мати диплом, тобі буде лекше жити. Щоправда, роботи тут, на Україні, напевне не дістанеш, а тому мусиш виїхати десь в глибину Росії чи Середньої Азії. Там нема такої острої контролі, і там напевне зможеш улаштуватися, але дипльом тоді конечний! Повторюю ще раз: іспит мусиш скласти!

Мучить мене ще одна думка... Знаючи своє непевне становище я не повинен був женитися... І, признаюся тобі, що до зустрічі з тобою, я був твердо переконаний, що лишуся до кінця життя неженатим. Але, пізнавши тебе, забув за це рішення і, легковажно пішовши за голосом свого серця, одружився... Тепер перш думаю над тим, що це було нечесно з мого боку, і страшно боюся, що в разі мойого арешту, залишившись зблямованою „жінкою ворога народу", звязаною дітьми, — будеш проклинати мене!..

— Олександре! — зупиняюся я. — Як ти можеш про це говорити?!

— Ох, дитинко! — зітхнув чоловік. — Ти ще зараз не уявляєш, що тебе чекає! А я, коли подумаю про свій арешт, найбільше мучуся думкою не про себе, а про тебе і про дітей. Що ви будете робити?

— Те, що інші...

— Інші? Бачиш, інші зрікаються своїх мужів через пресу і виходять заміж, щоб тільки врятуватися!..

— Я цього не зроблю!..

— То будеш постійно гнаною, постійно переслідуваною!.. А діти? Адже і вони від самого початку життя вженоситимуть на собі тавро політичної неблагонадійности і, щоб мати дорогу в майбутньому, будуть змушені мене виректися! Коли подумаю над тим всім, бачу, що ти будеш мати повне право мене ненавидіти й проклинати ту хвилину, коли дала мені свою руку!.. Коли б ти знала, як мені тяжко про це думати!.. Ліпше вже зроби, як інші: забудь мене, вийди заміж, тільки не проклинай, що в 25 років вже маєш через мене зломане життя!..

— Ти забуваєш, що, виходячи заміж, я вже знала про тебе все.

— Що ти знала? Що ти могла знати у 18 років?! Ти була ще дитиною! Але я старший на 9 років від тебе і повинен був бути мудрішим!..

— Залиши це, Олександре! Я нічого не жалую і не буду жалувати, а тим більше тебе ненавидіти чи проклинати... Навпаки... поєдную в думках з тобою все найкраще... — сльози не давали мені говорити — зрештою, хто тепер є певним? Хіба ти не бачиш, що всі в однаковому положенні?..

— Та це правда, але... Тільки не плач, не плач, прошу тебе!..

— А для чогож ти про це говориш?

— Говорю, бо хочу примусити тебе сміло і тверезо глянути небезпеці в лице і приготувати до найгіршого. Стара мудрість говорить, що ліпше бути приємно розчарованому, ніж прикро заскоченому.

Лишаю на тебе також свою маму. Не покидай її! Вона, крім мене, не має більше нікого на світі. Останнє, що їй залишиться, коли стратить мене — це ти і внуки. Держіться всі вкупі, і вам буде легше...

Дітей впевни, що поки я буду живий, то все буду любити їх і пам'ятати. Тебе також...

Ага! Ще одне: до НКВД не ходи! Не хочу цього з двох причин: по-перше, не бажаю, щоб ти наражала себе на насмішки і образи з боку тих негідників. А, по-друге, не забувай, що ти належиш до інтелігентних, отже, підозрілих людей. Маючи пряму і непогамовану вдачу, скажеш у нападі обурення необережне слово — і підеш за мною. А тоді, подумай, що буде з дітьми?! Я би не переніс тої думки, що ти у в'язниці, а діти в сиротинці! Це — найстрашніше, що може статися! Це було б для мене тяжче найгірших тортур і самої смерти!!! Тому заклинаю тебе всім святим: будь обережною! Зрештою, сама бачиш, помимо всіх старань нікому не звільнитись. Були би тільки тоді якісь вигляди на рятунок, коли б я мав за собою якусь конкретну провину: скажімо, грабунок, чи вбивство. Але я — невинний! Невинний, як і тисячі до мене подібних! І коли влада, знаючи це так сама добре, як і заарештовані, всеж кричить про якісь організації і саботажі, то що ж тоді поможе боронитись?!

Оце все, що я хотів тобі сказати. Не забудь моїх бажань, коли станеться нещастя, але й не переймайся заздалегідь всім сказаним: що нам судилося — того не оминути, а як складуться обставини — того ніхто не знає. Отже, будьмо приготовані до всього, але не виключаймо можливости, що доля буде ласкава для нас...

Тепер обітри сльози і скажи, що тобі купити в Києві? Ти було згадувала за якісь ґудзики до нової сукенки. Які вони мають бути: зелені? сині?

Я не відповідаю...

Підходимо до станції.

— Лишайся тут, на дворі, — каже чоловік. — Маєш заплакані очі, і ліпше тобі на світло не виходити: щасливі не мають права плакати...

Додому вертаємо окружною дорогою, так що я трохи заспокоююся і приходжу до себе. Відчуваю потребу і навіть обов'язок щось сказати, як говорять перед довгою розлукою, або при постелі умираючого. Але думки вихорем кружляють в голові, і хапаюся за першу-ліпшу, дуже наївну думку.

(Дальше буде).

УКРАЇНА ПРОТИ ЦАРІВ І КОМІСАРІВ

ЗАМІТНИЙ ГОЛОС АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛУ ПРО УКРАЇНСЬКУ БОРОТЬБУ

Ню Йорк, 23 травня. Єдине, чого український нарід бажає собі від років, це закінчення московської влади, без огляду на те, чи її виконують царі чи комісарі — твердить відомий американський журнал „Тайм", цитуючи передані його кореспондентові в Берліні слова українського повстанця. В своєму виданні з 22-го травня цей передовий американський політичний тижневик дослівно пише:

„Внутрі СССР поширене проти-комуністичне підпілля. Минулого тижня в одній з каварень Берліну провідний представник українського націоналістичного руху оповів кореспондентові „Тайм" дещо з історії його змагань і дій. „Але нічого не говоріть про мене — просив українець. Це небезпечно. Але дозвольте оповісти Вам дещо, що я довідався від одної дівчини, яка минулого року втікла на Захід. В 1948 році вона жила в Харкові на Україні. Того літа була розійшлася по Україні поголоска, що американці зробили висадку на побережжі Чорного Моря і посуваються на північ. І так одного дня на Харківському базарі трапилося велике непорозуміння. Один колгоспник продав козу, але відмовлявся прийняти заплату в карбованцях, домагаючись долярів. Швидко після того почалася хвиля арештів. Були здогади, що це МВД поширювало поголоски в провокативних цілях..."

„Обидвоє, оповідачка і слухач, належали до старої української традиції. „Бачите, говорив він, я належу до п'ятої хвилі української еміграції. Ми боремося проти Москви від часів, як наш гетьман Мазепа заключив союз з королем Швеції Карлом XII в 1709 році" — цитує в дальшому кореспондент „Тайм"-у слова українського оповідача та продовжує:

„Потягаючи повільно пільзнерське пиво, людина в Берлінській каварні пригадала, що німецька інвазія в 1940 році дала була українцям деяку надію на перемогу в їхній 240-літній боротьбі за незалежність. Використовуючи воєнне замішання, по цілій Україні потворилися повстанські відділи та почали боротьбу проти німців і росіянів. При кінці другої світової війни Українська Повстанська Армія (УПА) нараховувала 200,000 вояків і мала під своєю контролею великі простори української землі. Совєтські війська, окупуючи знову Україну, держались зразу тільки міст. ‚Але поступово війська НКВД зростали в силу" — твердить „Тайм", цитуючи слова українського повстанця. „Вони спалили цілі села і вбили тисячі народу у відплату за атаки УПА. Три мільйони українців виселено на Урал і на кордони Манджурії. Сьогодні УПА, зменшивши свої сили та зуживши здобуті від німців припаси, діє тільки малими відділами та під час ночі. Більшість українців перейшла від активного до пасивного спротиву. „Життя в моїй батьківщині є дуже тверде і депортацій не припинено, але український нарід ще не втрачає надії" — твердив українець кореспондентові „Тайм".

„Проте, надія українського народу на допомогу з Америки помітно зменшилася. Вояки УПА в своїх лісових криївках часом слухають „Голосу Америки", що допроваджує їх до шалу. „Для прикладу" — цитує в дальшому кореспондент слова українця — „коли Ваш державний секретар твердить, що Злучені Держави не думають підважувати совєтський уряд. Як ми слухаємо з Америки того роду речі, ми з жахом схоплюємося за голови. Наші люди говорять: Совєтський Союз має завершений плян для опанування цілого світу. А Злучені Держави? Які пляни мають, вони відносно Східної Европи?

„Випивши своє пиво — пише дальше „Тайм" — кореспондент і українець вийшли з каварні на блискуче травневе сонце Берліна. Заки вони розійшлись, кореспондент спитав: „Чого властиво хоче Ваш нарід?" Відповідь була швидка і пристрасна: ‚Того, чого ми очікуємо вже від років: закінчення чужинецької влади і закінчення московської експлуатації, царями чи комісарами. Хочемо жити і могти подорожувати більше ніж 20 кілометрів без дозволу МВД, жити без страху і терору, жити вільно!"

Сміх — це здоров'я

ПОВОРОТ ТАРЗАНА

Після довгих пригод Тарзан нарешті міг вернутися до своєї дружини Джени, що нетерпляче вижидала його (за „Свободою").

Тарзан входить і дружньо простягає до жінки руки:

— Добридень, Женочко!

— ...

— Мовчиш? І привітатися не хочеш?..

— Іди вітатися з тими, з ким волочився!

— Як можеш так говорити, Женю?!.. Я добрі діла робив!..

— Тоді було женитися з Пластом, або — вступити до Союзу Українських Демократів. Там тихих героїв буднів, як ти, приймають... Об'являю коротко: я подала позов про розвід!

— Завіщо ж Женю? Чи я тобі не вірний?..

— Знаю, знаю ту „вірність" з Нормами, Нітами й десятками інших малп!..

— Хто ж тобі такого наговорив?

— А „Свобода" в нас від чого? Там щоденно в деталях подавалося про твої „тихі подвиги".

— „Свобода"? (В цьому моменті Тарзан запримітив на ліжку „Свободу" і став читати. Раптом зірвався і кинувся до жінки). Чому ж ти не кажеш, що в Клівленді Конвенція УНСоюзу? Дай швидше щось перекусити — я мушу негайно до Клівленду!..

— Отже, не підеш!

— Женю, Женюсю, зрозумійже ж, там рішається моя справа!.. „Свобода" збільшує об'єм, я можу дістати для себе цілу сторінку — але для цього треба там бути...

— Обійдеться! Людям насточортіло читати тарзаніяду. Кожний з новоприбулих пережив таке, що за пояс сховав би Тебе з Твоїми пригодами...

— Але ж я не для нових — з старим можна й далі гнути байдаки...

— Не пі—деш!

— Женюсю! Подумай: там може говоритимуть про купно вакаційної оселі для дітей. Це незвичайно важна справа. Я мушу бути на випадок якоїсь опозиції.

— Н-е п-і-д-е-ш!

— Ну, коли ти не знаєш громадської справи, тоді я сам...

В тому моменті Тарзан метнувся до дверей. Жена схопила його за штанці (єдине Тарзанове одіння!), але штанці, що видержали десятками літ атаки дерев і диких звірів, видержали й наступ слабих жіночих рук.

В місячну ніч Тарзан рушив до Клівленду. Чи дійде на час? Чи не зловить його поліція й не засудить за нудизм? Чи допустять його в такому строї на залю нарад? — Про це покищо „ні дурень, ні Мудрий нічого не знає...

Авакум

„ШОСТА КОЛОНА"

(Докінчення зі стор. 2-гої).

но працюють в установах і підприємствах або цілком заклопотані власними бизнесами, на виборах часто голосують і за демократів або республиканців і взагалі не лише ззовні, але й ментально справляють враження цілком мирних льояльних громадян. Є поміж ними й інтелектуально мало розвинені, політично неграмотні люди, необізнані бодай з головними засадами комунізму, що й коли беруть в руки газету, то хіба щоб зиркнути в біржовий бюлетень або оголошення.

А проте всі вони разом є резервною „шостою" колоною московського штабу світової революції. Адже ж це люди, хай часом і несвідомо, просякнені тим советофільським, прокомуністичним духом, який робить з них добровільних прислужників Кремля. Цих політичних дітей ніби заколисує московська казка про браму раю, яку відчинить нам комунізм — переможець, і вони, затаївшись, з надією дивляться на Схід, звідки мають посипатися на них якісь неясні і для них самих незрозумілі блага. Навіть ті з них, що мають власні гарні будинки, люксусові авта, великі підприємства й чималі конта в банках, схильні бачити в уяві своїй комунізм, що несе їм на срібній таці ще кращу за теперішню долю. Цо вони, оті „шостиколонники", ворожим і зневажливим тоном питають наших втікачів з вибитими в комуністичних катівнях зубами й ребрами, чому вони не повертаються до своєї советської батьківщини. Це вони називають „фашистами" наших колишніх в'язнів нацистських концентраків за їх моторошні оповідання про добре знаний їм советський „рай". Такі „шості колони" є в кожній країні по цей бік залізної завіси. В Новому Світі, як судити з газетних і листовних інформацій, найбільше їх у Канаді. Та чимало їх і в ЗДА, де, напр. наші студенти каледжів з сумом розчарування розповідають, що немало їхніх американських товаришів, які не є комуністами, ганять свій уряд, президента, політичний і соціяльний лад ЗДА, сліпо вірячи в загальний добробут і волю в СССР, і вовками дивляться на наших земляків, коли ті намагаються заперечувати їм у цьому.

(Кінець буде)

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

XXII. КОНВЕНЦІЯ У.Н.СОЮЗУ

(Продовження зі стор. 1.)

ЗВІТ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ ДМИТРА ГАЛИЧИНА

В своєму звіті, ілюстрованому детайлічними табелями, п. Галичин з'ясував імпозантний образ організаційного розвитку УНСоюзу за звітовий час останніх чотирьох років, точніше за час від 1-го січня 1946 до 31-го грудня 1949 рр. В табелях представлено загальний рух членів в дорослому і молодечому департаментах та в усіх їх клясах зокрема, загальний рух відділів та рух членів в поодиноких відділах, беручи до уваги такі факти: стан з кінцем грудня 1945 р., нові члени, прийняті наново, прийняті з переступними листами, прийняті з інших кляс, прийняті зі старого до нового роду обезпечення, суспендовані, відійшли з переступними листами, відійшли до інших кляс, відійшли з молодечого до дорослого департаменту, померли, відійшли зі зворотом в готівці, відійшли на виплачене обезпечення, відійшли на безплатне продовження та, вкінці, стан з кінцем грудня 1949 р. і різниця в стані членства. З кінцевих підсумків виходить, що за чотири роки звітового часу кількість повнолітніх членів збільшилася з 34,075 до 41,295, отже на 7,220 членів. Кількість членів в Молодечому Департаменті в тому самому часі збільшилася з 11,645 то 14,714, отже на 3,069. Загальне число членів УНСоюзу в звітовому часі збільшилося зі 47,720 на початку 1946 року до 56,009 з кінцем 1949 року, отже Союз в звітовому часі збільшився на загальну кількість 10,289 членів. Як зважити, що в звітовому часі померло, були суспендовані або відійшло з готівкою разом 6,623 членів, та що ті втрати були заповнені новоприйнятими членами, то в звітовому часі до Союзу вступила загальна кількість 16,912 нових члені. Це свідчить про величезні організаційні успіхи УНСоюзу, безприкладні не тільки в дотеперішній історії цеї організації, але й багатьох інших, навіть загально-американських.

„Цей успіх — твердив головний Секретар Д. Галичин в своєму звіті — треба завдячити в першій мірі цьому фактові, що українська спільнота на американській землі поповнилась десятками тисяч нових іміґрантів, з рядів яких Союз дістав найбільше членів. Дальше, успіх треба завдячити цим одиницям, урядникам, організаторам і членам, які працювали над приєднуванням нових членів. Цим усім Союзовим працівникам належиться від нас, від цього достойного збору, щира подяка та признання за їх ревну працю".

В дальшому звітодавець звернув увагу на деякі від'ємні сторінки організаційного руху, зокрема на втрату 1,242 членів, майже виключно з тут народженої молоді, які в звітовому часі відійшли з готівкою. Він говорив:

„Це число є на 500 членів більше, коли порівняємо його з кількістю членів, що були відійшли з готівкою в попередніх п'ятьох роках в часі війни. Щодо числа суспендованих членів, то зокрема останній — 1949 рік був найгіршим під цим оглядом. В цьому бо одному році суспендовано майже стільки членів, скільки було суспендовано в попередніх роках. На те зложилась головно ця обставина, що в 1949 році суспендовано 1,200 членів з нової іміграції. І як ми підносили з великим признанням і в заслугу новій іміграції цей факт, що вона зрозуміла вагу Союзу і горнеться до нього численними рядами, так знову з прикрістю треба ствердити, що деяка частина з цих, що вписуються в члени, легковажать обезпеченням та не вплачують своїх вкладок, наражуючи в такий спосіб свою власну українську інституцію на непотрібні грошеві витрати. А ці гроші можна б зовсім добре ужити на якусь корисну ціль, яких в на-

(Докінчення на стор. 4-тій)

XXII. КОНВЕНЦІЯ У.Н.СОЮЗУ

(Докінчення зо сторони 3-тої)

шому народному житті так багато! Певно, трапляються випадки, що якийсь новий іміґрант стане членом, а опісля втратить працю і, не маючи зложеного гроша, мусить перестати платити вкладку за своє обезпечення. Очевидно, в таких випадках не можливо робити якогонебудь закиду. Тут можна тільки жаліти, що такі обставини заіснували. Тому, коли ми з прикрістю згадуємо про суспензу, то маємо на увазі таких нових членів, що можуть заплатити, а не платять, не здаючи собі справи з того, що таким поступованням вони наносять шкоду не тільки організації, але теж і собі самим, а часто своїм найближчим. Бо обезпечення, це така життєва конечність, яку американці ставлять поруч необхідних для кожної людини поживи і одежі. Такий погляд американців на потребу життєвого обезпечення потверджує факт, що з кінцем 1949 року 80 мільйонів родин в Америці мали в своїх руках понад 200 мільйонів поліс на суму 213 біліонів долярів. Це значить, що на 150 мільйонів населення ЗДА, на кожну особу припадає більше ніж одна поліса та що кожна особа мала б пересічно обезпечення на приблизно — 1,500 долярів. Наведені тут числа повинні і нас переконати, про те, як дуже важним є для кожної людини життєве обезпечення. Наведені тут числа є теж відповідю на те, чому і кожний новий іміґрант повинен конечно обезпечитись, а обезпечившись, не лишати цього обезпечення, а навпаки, держати його за всяку ціну".

Окрему увагу звернув звітодавець на активність молоді.

Він говорив:

„В часі війни молодечий Союзовий рух був зовсім підупав. Союзові ряди молоді були прорідились, бо тисячі цієї молоді були на службі своєї країни, обороняючи її перед ворогом. Коли, по закінченні війни, молодь повернула, то вона не взялась відразу до цієї праці, яку вона вела раніше по своїх відділах. Вона не спішилась творити молодечі відділи УНСоюзу, спортові дружини чи знову занімати ці уряди по відділах, з яких вона зрезиґнувала, ідучи на війну. Треба було часу, щоб вона, по воєнних переживаннях, могла знову включитись в активні Союзові ряди. Були знову і такі молоді члени, які, з різних причин, взагалі не виявляли бажання продовжувати цю працю, яку війна їм перервала. Одначе більша частина давнішої активної молоді таки знайшла себе, взялась до праці, та почала знову в'язати ці організаційні нитки, що були перівані війною. Кожний рік приносив більше пожвавлення організаційного Союзового життя молоді. Це видно хоч би по цій обставині, що коли в 1945 році було тільки около 50 відділових урядників з родженої тут молоді, то сьогодні є їх більше ніж 150".

„Але є одно велике недомагання, на яке терпить наша організація, коли мова про активність Союзової молоді. У. Н. Союз не поповняється новими членами з родженої тут молоді в такій мірі, як це було давніше. Навпаки, в останніх двох роках, коли то Союз збільшився на 8,000 членів, число молоді в тому самому часі зовсім не зросло. Бо цих 8,000 нових членів, це у 85 відсотках з нової іміґрації, а коли в цих 15 відсотках, що припадають на давню іміґрацію і роджену тут молодь, була деяка кількість молоді, то не треба забувати, що в тому самому часі щонайменше таке саме число молоді відпало через суспензу або вибирання готівки на свої грамоти. Такий стан заіснував тому, бо, з одного боку, молоді члени Союзу, за малими винятками, зовсім не цікавляться та не прикладають ваги до того, щоб приєднувати до Союзу бодай цю молодь, з якою вони працюють та серед якої вони обертаються, а з другого боку, Союзові організатори звернули всю свою увагу на нову іміґрацію, отже на таке організаційне поле, в якому вони зустрічаються з меншими трудноцями в приєднюванні нових членів, залишаючи при цьому зовсім справу організування членів з молодого, тут родженого, покоління. Тому наше завдання на найближчі роки повинно бути: однакова праця та однакові старання в приєднюванні членів як з-поміж нової іміґрації, так з-поміж народженої тут молоді".

Згадавши коротко про нові кляси обезпечення, п. Д. Галичин довше зупинився над проблемою нової іміґрації.

Нова іміґрація — нова надія

Схарактеризувавши коротко минуле півсторіччя, в якому одна частина людства жила вільним життям, а для другої частини цей період „увійде до історії, як найбільш жорстоке, нелюдяне, дике, як півсторіччя темряви для соток мільйонів людей", — звітодавець говорив:

Між цими мільйонами нещасних рабів знаходиться ввесь український народ. Він зі всіх цих нещасливців випив найбільшу чашу горя. Йому, в цьому півсторіччі, тільки один раз заблисло було щастя, тільки один раз доля йому була усміхнулась ясним промінням волі, коли то він в роках 1918-1919 створив був власну державу. Та воля ця тривала коротко, всього два роки. Заблисла вона, щоб опісля постійно купатись в крові. Від того часу до сьогодні не мав український нарід одного року, одного місяця, а навіть одного дня, який він міг би назвати мирним, спокійним. Він постійно бореться та несе такі величезні жертви, яких ніхто не ніс і тепер не несе ніякий інший нарід в світі.

Оце катастрофальне і трагічне положення українського народу, головним, а під теперішню пору й одиноким спричинником якого є червона Москва, призвело до того, що на українській землі, в своїй власній хаті, в своїй рідній країні, нема місця для тих, що її найбільше любили, їй вірно служили, для неї трудились, боролись та були готові на найвищу жертву для неї. Для них не стало місця на своїй землі, і це було причиною, що на американській землі знайшлись десятки тисяч українських людей, самого найкращого цвіту української нації.

Колись, 50 або більше років тому, як українська зарібкова іміґрація покидала Рідну Землю, вона прощалась з нею думками, які поет передав такими чудовими словами:

Ми не кидаєм родинної стріхи
Задля мастків, ані задля втіхи,
Але, що жити нам не хочуть
дати,

Прости нам мати!

Оцими словами прощала певно Рідну Землю і теперішня політична іміґрація, з цією тільки різницею, що ці слова набирають тепер іншого значення. Колись бо „жити нам не хочуть дати" — значило, що український селянин і робітник не мав можливости заробити собі прожиток, а тепер червона московська влада взагалі не дає можливости жити, винищуючи український нарід фізично, посилаючи на смерть мільйони невинних жертв.

Згадуємо про це положення українського народу, бо воно спричинило на великі розміри політичну іміґрацію українських людей до різних частин земного глобу, а головно на американську землю. Ця іміґрація зверги спричинила цілковиту зміну в дотеперішньому громадському житті американських українців. І треба ствердити, що ця зміна виходить на добро всієї нашої української спільноти. Тисячі нових іміґрантів посилили тутешні організації американських українців, наповнили церкви новими вірними, своїм знанням та громадським досвідом збагатили зміст тутешнього життя, надали йому нового розгону, а — і це найважніше — своїм високим патріотизмом та свіжим подихом рідної української землі загріли почування та любов до поневоленого українського народу тих американських українців, які вже тут десятки років, та яких віддаль і час почав робити вже дещо байдужними до долі того народу, з якого вони вийшли. У такий спосіб місцеві організації починають прибирати нове обличчя, на якому, крім виразних американських черт, зарисовуються теж чим раз то сильніше ці українські риси, що впродовж десятків років почали вже були дещо блїднути, а навіть подекуди затиратись.

Очевидно, давніша іміґрація, місцеві американські українці, радіють цим фактом, і хоча сталось так, що це велике нещастя, ця страшна трагедія, яка навістила український нарід там, на його рідних землях, принесла американській українській спільноті тільки добро, вплинула тільки корисно на розвиток тутешнього нашого життя, то ясним є, що ніхто з американських українців не бажав собі такого добра, оплаченого кров'ю і терпінням цілого українського народу. Бо скільки добра не зробили б усі іміґранти для розбудови і піднесення українського життя в Америці, то міряючи його інтересами цілої української нації, вся їх тутешня праця, це нічого в порівнянні з тим, скільки вони були б зробили на рідній землі. Але цього, що сталось, нам не завернути. Ми можемо тільки працювати в тому напрямі, щоб така трагедія не повторилася. Коли судьба кинула вже на американську землю десятки тисяч українців, то рахуючись з цим фактом, нам треба тепер подбати про те, щоб, посиливши наші ряди, повести таку визвольну акцію, яка приспішила б день, коли український нарід зможе приняти в себе цих усіх своїх синів і дочок, яких чужа московська влада викинула поза межі рідної землі.

Цей день ми можемо приспішити, коли, в першій мірі, об'єднаємо нову українську іміґрацію в таких організаціях, в яких, за весь час їхнього існування, праця над визволенням українського народу, матеріяльна і моральна поміч його визволяним змаганням, займала завжди видне та головне місце в цілій їхній діяльності. Такою організацією є Український Народний Союз! Він іще на перших установчих зборах, в дні 22-го лютого 1894 року підніс високо синьо-жовтий прапор України, і впродовж цілого свого довгого існування ніколи його не хилив, ніколи не дав його сплямити. Навпаки, він вписував на ньому такі діла, які двигнули й поставили невідоме з-перед 50-ти років тут на американській землі українське ім'я на рівні з іменами інших культурних народів."

Довше зупинився звітодавець над

Громадською і культурною працею У. Н. Союзу

Він говорив:

Впродовж останніх 4 років звітового часу У. Н. Союз вписував теж на цьому прапорі діла, що вкривали честю добре ім'я України, що ширили правду про неї та приносили їй моральну і матеріяльну допомогу.

Матеріяльна допомога — це в першій мірі поміч тим рідним братам і сестрам, про яких була згадка вище, а яких звирідлий московський кат, під загрозою смерти, прогнав з рідної землі. Ця допомога проявилась в цих сотках тисяч долярів, які зложили члени Союзу на працю Злученого Українського Допомогового Комітету та всіх інших подібних агенцій. Без цієї помочі ЗУАД-Комітет взагалі не міг би був розгорнути цієї великої допомогової акції, яку він з успіхом веде впродовж шістьох років. Без цієї допомоги ЗУАДКомітет взагалі не міг би був почати допомогової акції. Бо вже в самих початках, коли тільки основано ЗУАДК, „Свобода" повела між членами У. Н. Союзу збірку сто-долярових пожертв, яка дала коло 30,000 долярів, У. Н. Союз сам виасигнував з народного фонду 7,500, а опісля 2,500 долярів, так, що в самих початках, в першому році існування, Допомоговий Комітет дістав від Союзу і „Свободи" 40,000 долярів. За прикладом Союзу і „Свободи" пішов ввесь Союзовий загал, який в цій збірковій акції, від самого початку до сьогодні, ставив переселенчу акцію як першу у своїй діяльності, складаючи не тільки грошеві пожертви, але віддаючи приміщення новоприбулих українських іміґрантів.

„Ця допомога, яку діставала ціла переселенча акція від Союзу у його членів не була б ніколи так успішною, як би не орган Союзу „Свобода", яка була постійно на службі цілої величезної переселенчої акції.

Крім матеріяльної допомоги, Союз давав теж і моральну поміч поневоленій Україні. Ця поміч проявлялась в останніх роках головно в цій культурно-освітній праці, яку Союз започаткував в 1941 році і веде її до сьогодні. Це видавнича праця в англійській мові, яка має на цілі ширення правди про Україну, український нарід та її визвольні змагання. Вона записалась виданням в англійській мові таких цінних книжок, як: Історія України проф. Грушевського, Українська Література, Шевченко — Кобзар України й Історія України, проф. Менінґа; Богдан-Гетьман України, професора Вернадського; Україна — Поневолена Нація, письменника Чемберліна; Іван Франко, д-ра Конді. Книжки: Історія України, написана проф. Кларенсом А. Меннінґом, і Іван Франко, з-під пера д-ра Персівала Конді, появилися в останніх 4 роках. Крім цього тепер є в друку книжка: Україна в 20-му столітті, автором якої є відомий приятель українців проф. Меннінґ.

Згадані тут книжки виповняють важку проґалину в цій визвольній праці, яка спочиває на американських українцях супроти поневоленої України.

Нам треба продовжувати цю культурну і визвольну місію, продовжувати до того часу, коли український нарід зможе сам її повести на своїй рідній землі. Це може статись тільки тоді, коли він буде вільним, коли ми йому допоможемо здобути волю."

Цілі на найближчу мету

На закінчення свого звіту Головний Секретар з'ясував такі цілі У. Н. Союзу на найближчу мету:

„Об'єднати в У. Н. Союзі 20 тисяч з нової іміґрації, 10 тисяч з родженої тут молоді — це завдання, яке ми повинні поставити собі до виконання на найближчі чотири роки.

Об'єднати в У. Н. Союзі ці тисячі членства, маючи завжди на увазі одну, хоча дальшу — то одначе головну і невідкличну ціль: збільшити У. Н. Союз в недалекій будучині до сто тисяч членів.

Об'єднати в У. Н. Союзі ці нові десятки тисяч членів в одну сильну українсько-американську спільноту, в якій не було б старих і нових іміґрантів, а які ділилися б тільки на таких українців, що приїхали тут зі старого краю, або таких, що тут родилися.

Об'єднати в У. Н. Союзі якнайбільше нашого громадянства для поліпшення своєї власної долі, для кращої і успішнішої праці в користь цілого нашого американсько-українського загалу, а зокрема для видатнішої допомоги поневоленій Україні, яка цієї допомоги так дуже потребує і очікує.

Сказав поет: Візьміть грудку української землі, здавіть її, і з неї потече кров. Це наша кров, кров наших предків, наших братів і сестер, нас самих. Ми всі повинні і мусимо докласти всіх наших зусиль, щоб ця благородна кров намарно не пропала, але щоби видала життєдайний овоч волі, за який вона була пролита. Це повинно правити за головну ціль в нашій дальшій праці під знаком тих братньо стиснених рук, що є на синьо-жовтому прапорі Українського Народного Союзу" — закінчив свій звіт Головний Секретар У. Н. Союзу, Дмитро Галичин.

АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА ЗАПОВІДАЄ РЕЗОЛЮЦІЇ УНС В СПРАВІ УКРАЇНИ

Місцева американська преса продовжує живо інтересуватись перебігом конвенційних нарад УНСоюзу, подаючи про них обширні звідомлення. „Клівленд Плейн Ділер" в сьогоднішньому виданні заповідає, що сьогодні після полудня Конвенція УНСоюзу ухвалить важливі резолюції „в справі незалежної демократичної України".

†

Наталія Марія з Лепких
ДАНАЛЕВИЧ

після важкої недуги заснула в Бозі дня 22-го травня 1950, прийнявши Найсвятіші Тайни. Похорони відбудуться в середу, дня 24-го травня з церкви св. Юра в Ню Йорку в год. 9-ій рано.

МУЖ І РОДИНА

ТАРЗАН, ч. 2350. Манзен став паном положення.

„Один загрозливий рух, а твоя дружина згине!" — закликав провідник ватаги торговців слоневої кости.

„Веди нас до слонів, а вона буде вільна" — наказував Манзен. „Як ти нас зведеш, вона впаде мертва".

Тарзан зрозумів, що йому нема виходу і тому згодився. Мовчки він пішов вперед, а за ним слідкували Манзен і двох з ватаги...

...а Джену зіставили під охороною двох інших.